

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă pentru interzicerea clonării
și a aplicațiilor biomedicinii care încalcă drepturile
omului și demnitatea umană**

Analizând propunerea legislativă pentru interzicerea clonării și a aplicațiilor biomedicinii care încalcă drepturile omului și demnitatea umană, transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.B225 din 29.04.2010,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare stabilirea cadrului juridic adecvat în vederea interzicerii clonării și a aplicațiilor biomedicinii care încalcă drepturile omului și demnitatea umană, având în vedere obligațiile internaționale și europene asumate de România prin ratificarea Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, a Convenției privind drepturile omului și biomedicina, semnată la Oviedo la 4 aprilie 1997 și a Protocolului adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la interzicerea clonării ființelor umane, semnat la Paris la 12 ianuarie 1998, prin Legea nr.17/2001.

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art.73 alin.(3) lit.h) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea

dispozițiilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Din punct de vedere al **dreptului primar al Uniunii Europene**, precizăm că, potrivit **art.3 alin.(2) lit.d) din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene**, în domeniile medicinei și biologiei trebuie respectate în special interzicerea clonării ființelor umane în scopul reproducerii.

Problema clonării reprezintă o preocupare constantă în cadrul **Consiliului Europei** și în cadrul altor organisme internaționale ce își propun să realizeze un minim de reglementare și de protecție în acest domeniu. Astfel, **art. 1 alin. 2 din Convenția privind drepturile omului și biomedicina, ratificată de România prin Legea nr.17/2001** impune fiecărui stat parte, să preia în cadrul legislațiilor interne, “*măsurile necesare pentru a da efect dispozițiilor Convenției*”, iar art. 27 prevede posibilitatea acordării de către statele părți a unei protecții mai largi față de aplicațiile biologiei și medicinei decât cea prevăzută de Convenția europeană.

De asemenea, în anul 1987, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei recomandă interzicerea creării unor ființe umane identice genetic prin clonare sau alte tehnici - *Recomandarea 1046 (1986) privind utilizarea embrionilor și fetoșilor umani în scopuri diagnostice, terapeutice, științifice, industriale și comerciale*. O declarație asemănătoare se regăsește în *Raportul privind reproducerea artificială*, adoptat de *Comisia interguvernamentală de bioetică* din cadrul Consiliului Europei, în anul 1989.

Conform celor stabilite cu ocazia elaborării Convenției privind drepturile omului și biomedicina, s-a convenit să fie lăsată, potrivit dreptului lor intern, în responsabilitatea statelor părți, “grija” de a furniza precizări pertinente în ceea ce privește întinderea expresiei juridice a “ființei umane”, în scopul aplicării Protocolului adițional. În acest caz, statele semnatare vor trebui să prevadă în legislația lor națională sancțiuni în caz de încălcare a prevederilor Protocolului, cum ar fi *interzicerea exercitării practicii de către cercetători și medici, suspendarea licențelor laboratoarelor și clinicilor, precum și sancțiuni penale*.

În același timp, Protocolul conține bariere concrete împotriva oricărei tentative de a produce artificial ființe umane identice genetic, limitând în mod explicit, identitatea genetică a celor care au în comun ansamblul genelor lor nucleare, ceea ce înseamnă că orice intervenție,

fie ea prin diviziune embrionară sau prin tehnici de transfer de nucleu, care are ca scop crearea unei ființe umane identice genetic cu o altă ființă umană, vie sau moartă, va fi interzisă.

Protocolul adițional la *Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, asupra clonării ființelor umane*, reprezintă o etapă importantă în elaborarea dispozițiilor etice și juridice bine definite în domeniul medicinei reproducerii. Adăugându-se prevederilor art. 1, 13, 14 și 18 ale Convenției, acesta consacră principii importante, reprezentând fundamentul etic al dezvoltării biologiei și medicinei în acest domeniu, nu numai pentru prezent, dar și pentru viitor.

Din această perspectivă, proiectul creează premisele necesare unei corelări efective cu reglementările juridice europene și internaționale la care România este parte, fiind motivat de rațiuni ce țin de respectarea drepturilor omului în domeniul biomedicinei.

3. Pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă, este necesar ca **partea introductivă a art.1** să fie reformulată, astfel:

„**Art.1.** - În înțelesul prezentei legi, expresiile de mai jos se definesc după cum urmează:”.

În continuare se vor reda definițiile propuse, cu precizarea că marcarea acestora trebuie realizată prin utilizarea literelor alfabetului, și nu a liniuțelor. Totodată, pentru respectarea rigorilor stilului normativ, la actuala liniuță a doua, parantezele trebuie eliminate.

La **art.1 prima liniuță**, apreciem că, pentru corelare cu dispozițiile art.1 din Protocolul adițional la Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la interzicerea clonării ființelor umane, ratificat prin Legea nr.17/2001, textul ar trebui reformulat, astfel încât din redactare să reiasă cu claritate că în urma clonării rezultă o ființă umană **genetic identică unei alte ființe umane vii sau moarte**, și anume o ființă umană care are în comun cu o altă ființă umană ansamblul genelor nucleare.

4. La **art.2 alin.(1)**, pentru unitate de redactare cu normele având obiect similar, sugerăm reformularea **părții introductive a normei**, astfel:

„**Art.2.** - Următoarele fapte constituie infracțiuni:”.

La **lit.c)**, semnalăm că din coroborarea normei propuse cu dispozițiile propuse la lit.d), reiese că se are în vedere incriminarea

creșterii și dezvoltării unui embrion uman creat în alt mod decât fertilizarea in vitro a unui ovul uman cu gameți masculini umani, pentru o perioadă mai mare de 14 zile, **în interiorul corpului unei femei**. Sugerăm reformularea normei, astfel în cât din redactare să rezulte cu claritate că se are în vedere incriminarea faptei numai pentru situațiile în care embrionul uman este creat prin reproducere asexuată.

În ceea ce privește infracțiunea prevăzută la **lit.e**), apreciem că, pentru asigurarea unei reglementări complete, în cuprinsul art.1 ar trebui definită și noțiunea de „embrion obținut ilegal”.

5. La art.2 alin.(2), pentru un plus de rigoare în reglementare, este necesară reformularea textului, astfel:

„(2) Faptele prevăzute la alin.(1) se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi”.

Precizăm că expresia „conform art.66 din Codul Penal” a fost eliminată, întrucât acest articol, care are ca obiect stabilirea modalității de executare a pedepsei complementare a interzicerii unor drepturi, este aplicabil în toate situațiile în care s-a pronunțat respectiva pedeapsă, trimiterea expresă la aceste dispoziții nefiind deci necesară.

Întrucât și în cuprinsul alin.(4) al art.3 se face trimitere la dispozițiile art.66 din Codul penal, semnalăm că, dacă s-au avut în vedere dispozițiile noului Cod penal - Legea nr.286/2009, trimiterea este incorectă, întrucât acest din urmă act normativ nu este încă în vigoare. În această situație, referitor la **art.2 alin.(2) și (4)** din proiect, precizăm că nici trimiterea expresă la dispozițiile art.64 din Codul penal în vigoare nu ar fi necesară, norma fiind aplicabilă în toate situațiile în care se legea prevede pedeapsa interzicerii unor drepturi.

Pe cale de consecință, este necesară și eliminarea expresiei „conform art.66 lit.g) din Codul Penal”, din cuprinsul **art.2 alin.(4)**.

6. La art.2 alin.(3), fără a ne pronunța asupra oportunității soluției legislative alese, precizăm că, prin prevederea sancționării tentativei cu închisoarea de la 6 luni la 2 ani se realizează o pedeapsă mai ușoară a faptei decât în situația aplicării regulii generale prevăzute la art.21 alin.(2) din Codul penal. Menționăm că, potrivit acestei din urmă norme, tentativa se sancționează cu o pedeapsă cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată.

Sub rezerva acestei observații, semnalăm că, pentru un spor de rigoare normativă, precum și pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă, partea de debut a normei trebuie reformulată, astfel:

„(3) Tentativa la infracțiunile prevăzute la alin.(1) se pedepsește cu închisoarea de la ...”.

În ceea ce privește teza a doua a normei, precizăm că aceasta nu poate fi aplicabilă în cazul infracțiunilor prevăzute la alin.(1) lit.f) și g), care au în vedere incriminarea comerțului cu embrioni sau cu gameți umani. Este necesară, de aceea, reformularea corespunzătoare a textului

7. La **art.2 alin.(4)**, pentru respectarea rigorilor stilului normativ, expresia „prevăzute la alineatul (1)” trebuie scrisă sub forma „prevăzute la alin.(1)”.

8. La **art.3**, întrucât norma se referă la „încălcarea prevederilor prezentei legi”, situațiile avute în vedere de text nu pot fi decât acelea în care persoanele juridice de drept civil răspund penal pentru săvârșirea uneia dintre infracțiunile prevăzute la art.2 alin.(1). Prin urmare, soluția legislativă propusă, referitoare la „desființarea de drept” a respectivelor persoane juridice, trebuie corelată cu dispozițiile art.71² din Codul penal, referitoare la pedeapsa complementară a dizolvării persoanei juridice. Este necesară, de aceea, reanalizarea și reformularea corespunzătoare a normei.

9. La **art.4**, pentru asigurarea unei reglementări complete, textul trebuie să prevadă în mod expres prin ce act urmează a fi aprobate normele de aplicare elaborate de ministerele avute în vedere de text. Totodată, expresia „Partea I”, din finalul textului, trebuie eliminată, ca superfluă.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București
Nr.649/26.05.2010